અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઇ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==

પ્રસાદ કુરિઅન અને અન્ય

વિ.

કે.જે. ઓગસ્ટિન અને અન્ય

(દિવાની અપીલ નં.૧૨૨/૨૦૦૨)

ફેબ્રુઆરી ૧૯, ૨૦૦૮

(એ.કે. માથુર અને બી. સુદર્શન રેડ્ડી, ન્યાયમૂર્તિઓ)

કેરળ રાજ્ય અને અધીનસ્ત સેવા નિયમો, ૧૯૫૮,

નિયમ ૫–નોંધ (૩)– આબકારી નિરીક્ષકોના કેડરમાં નિમણૂક – સીધી ભરતી દ્વારા તેમજ બઢતી અને/ અથવા/ બદલી દ્વારા – નિશ્ચિત અનુપાત અથવા ટકાવારી કેડરની સંખ્યાબળ પર લાગુ કરવી અને વર્તમાન ખાલી જગ્યાઓ પર નહીં – સીધી ભરતીથી આવેલા ઉમેદવારોનો દાવો કે વિશેષ નિયમો, અર્થાત્, કેરળ આબકારી અને પ્રતિબંધ ગૌણ સેવા નિયમો, ૧૯૭૪, મુજબ બઢતી પામનારાઓ અને સીધી ભરતીથી આવેલા ઉમેદવારો માટે અનુક્રમે ૭૫% અને ૨૫% નો અનુપાત વર્તમાન ખાલી જગ્યાઓ પર લાગુ થવો હતો અને

પ્રત્યેક ચોથી વર્તમાન ખાલી જગ્યા સીધી ભરતીથી ભરવાની હતી – ઠરાવાયું: સમગ્ર કેડરની સંખ્યાબળને ધ્યાનમાં રાખીને અનુપાત જાળવવાનો છે અને વર્તમાન ખાલી જગ્યાઓને ધ્યાનમાં રાખીને નહીં – ૧૯૫૮ના નિયમો કેરળ જાહેર સેવા અધિનિયમ, ૧૯૬૮ દ્વારા જળવાઈ રાખવામાં આવ્યા હોવાથી, ૧૯૭૪ના નિયમો પછી ઘણો સમય વીત્યા બાદ ૧૯૫૮ના નિયમોના નિયમ ૫ સાથે જોડાયેલી નોંધ (૩) અધિનિયમ હેઠળની સત્તાના ઉપયોગમાં સમાવિષ્ટ કરવામાં આવી હતી અને બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૦૯ ની જોગવાઈ હેઠળ નહીં – સમયની દૃષ્ટિએ પાછળથી આવેલો અને તમામ સેવા નિયમોને શાસિત કરતો તથા વિશેષ નિયમોથી વિરુદ્ધ ન જતો સામાન્ય નિયમ પ્રભાવી રહેશે અને વિશેષ નિયમો નહીં – કેરળ જાહેર સેવા અધિનિયમ, ૧૯૬૮ નિયમ ૩ – કેરળ આબકારી અને પ્રતિબંધ ગૌણ સેવા નિયમો, ૧૯૭૪ – નિયમ ૨ – ભારતનું બંધારણ, ૧૯૫૦ – અનુચ્છેદ ૩૦૯ પરંતુક – અધિનિયમોની વ્યાખ્યા – કાનૂની કલ્પના.

કાનૂની સૂત્ર:

"જેનરેલિયા સ્પેશિયાલિબસ નોન ડેરોગાન્ટ" – તેની લાગુપાત્રતા. કેરળ જાહેર સેવા આયોગ દ્વારા એક્સાઈઝ ઈન્સ્પેક્ટરોના કેડરમાં નિયુક્તિ માટે ૪૦ પ્રત્યક્ષ ભરતીથી આવેલ ઉમેદવારોની પસંદગી યાદી પ્રકાશિત કરવામાં આવી હતી. કેરળ રાજ્ય અને અનુગામી સેવા નિયમો, ૧૯૫૮ ના નિયમ ૫ ની નોંધ (૩) માં કલ્પાયેલ પ્રત્યક્ષ ભરતીથી આવેલાઓ અને બઢતી પામેલાઓના ગુણોત્તરને ધ્યાનમાં રાખતાં, પ્રત્યક્ષ ભરતી માત્ર ૧૦ પદો માટે જ કરી શકાતી હતી, આ આધારે પસંદગી યાદીને પડકારતી રિટ અરજીઓ દાખલ કરવામાં આવી હતી. વડી અદાલતના એકલ ન્યાયાધીશે બઢતી પામેલાઓનો દાવો મંજૂર કર્યો અને એવો નિષ્કર્ષ આપ્યો કે પ્રત્યક્ષ ભરતી કેડરની શક્તિ પર લાગુ પડતા ગુણોત્તર સુધી જ મર્યાદિત હોવી જોઈએ, હાલની ખાલી જગ્યાઓના આધારે નહીં. અપીલમાં, વડી અદાલતની વિભાગીય ખંડપીઠે એવો નિષ્કર્ષ આપ્યો કે

૨૫% પદો પ્રત્યક્ષ ભરતીથી આવેલાઓ દ્વારા ભરવાના હતા. આથી વ્યથિત થઈ, પ્રત્યક્ષ ભરતીથી આવેલાઓએ અપીલો દાખલ કરી.

અપીલકર્તાઓ તરફથી એવો તર્ક રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો કે વર્તમાન મામલામાં વિશેષ નિયમો, એટલે કે, કેરળા એક્સાઇઝ એન્ડ પ્રોહિબિશન સબઓર્ડિનેટ સર્વિસ રૂલ્સ, ૧૯૭૪, જે કેરળા પબ્લિક સર્વિસ એક્ટ, ૧૯૬૮ હેઠળ બનાવવામાં આવ્યા હતા, તે લાગુ પડતા હતા અને સામાન્ય નિયમો, એટલે કે, કેરળા સ્ટેટ એન્ડ સબઓર્ડિનેટ સર્વિસ રૂલ્સ, ૧૯૫૮, લાગુ પડતા નહોતા, જે, અપીલકર્તાઓના મતે, બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૦૯ની જોગવાઈ હેઠળ બનાવવામાં આવ્યા હતા. ૧૯૭૪ના નિયમોના આધાર પર એવો પ્રતિપાદન કરવામાં આવ્યો હતો કે કેડરની સંખ્યા બહારની દરેક ચોથી ખાલી જગ્યા સીધી ભરતી દ્વારા ભરવાની હતી.

અપીલો નામંજૂર કરતાં, અદાલતે ઠરાવેલઃ

૧.૧ જ્યાં સુધી રાજ્ય વિધાનમંડળ કોઈ અધિનિયમ પસાર કરતું નથી, ત્યાં સુધી રાજ્ય સરકાર બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૦૯ ની પરંતુક જોગવાઈ હેઠળ નિયમો ઘડી શકે છે. પરંતુ જેમ જ કોઈ અધિનિયમ ઘડવામાં આવે છે, તેમ રાજ્ય સરકારની બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૦૯ ની પરંતુક જોગવાઈ હેઠળ નિયમો ઘડવાની સત્તા સમાપ્ત થાય છે. તેમ છતાં, કેરળા જાહેર સેવાઓ અધિનિયમ, ૧૯૬૮ ની કલમ ૩ ના બળે, જે બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૦૯ ની પરંતુક જોગવાઈ હેઠળ અગાઉથી ઘડાયેલા અમલમાં રહેલા નિયમોને જાળવી રાખે છે, જાહેર સેવાઓ તથા પદો પર, રાજ્યના કાર્યો સાથે સંબંધિત બાબતોમાં, નિયુક્ત થયેલ વ્યક્તિઓની સેવા શરતોને નિયંત્રિત કરતા અસ્તિત્વમાં રહેલા કેરળા રાજ્ય અને અધિનસ્ત સેવાઓ નિયમો, ૧૯૫૮.

કેરળ રાજ્યનું, કાનૂની કલ્પિત જોગવાઈ દ્વારા ૧૯૬૮ના અધિનિયમ હેઠળ જારી થયેલ ગણવામાં આવશે. [ફકરો ૪] [૧૦–એફ, જી; ૧૧–બી]

૧.૨ ૧૯૫૮ ના નિયમોના નિયમ ૨ માં એવું નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યું છે કે આ નિયમો રાજ્ય હેઠળના પદધારકો, ભલે તેઓ કામચલાઉ હોય કે કાયમી, તેઓ પર માત્ર એટલી હદ સુધી લાગુ પડશે કે તેઓ વિશેષ સેવાઓને શાસિત કરતા વિશેષ નિયમો સાથે અસંગત નથી. ૧૯૭૪ના નિયમો પછી ૧૯૯૨માં ૧૯૫૮ના નિયમોમાં ઉમેરવામાં આવેલી નિયમ ૫ની નોંધ (૩), ૧૯૬૮ના અધિનિયમ હેઠળ બનાવવામાં આવી હતી અને સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૩૦૯ની પરંતુક હેઠળ નહીં. ૧૯૫૮ના નિયમો સામાન્ય સ્વરૂપના છે, જે સ્પષ્ટપણે નિર્ધારિત કરે છે કે વિશેષ નિયમોમાંનું પ્રમાણ જાળવવા માટે કેડરની સંખ્યાબળને ધ્યાનમાં લેવાનું રહેશે; તેનો અર્થ એ થાય છે કે ૧૯૬૮ના અધિનિયમ હેઠળ અનુવર્તી સમયે અમલમાં આવેલા આ નિયમો જ પ્રભાવી રહેશે અને તેઓ ૧૯૭૪ના નિયમોને પ્રતિકૂલ નથી. [પેરા ૪ અને ૬] [૧૧–સી, ડી; ૧૮– ઈ, એફ, જી; ૧૯–એ]

૨.૧ ૧૯૫૮ના નિયમોના નિયમ ૫માં એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે કોઈપણ સેવા, વર્ગ અથવા શ્રેણીમાં ભરતી કરવાની સામાન્ય પદ્ધતિ સીધી ભરતી તથા બદલી દ્વારા ભરતી, બન્ને છે અને તેનો પ્રમાણ વિશેષ નિયમો દ્વારા નિર્ધારિત કરી શકાય છે, જે સામાન્ય રીતે નિયમ ૫ (એ) માં પ્રતિબિંબિત થાય છે. નોંધ.–(૩)માં આગળ એવું પણ જણાવવામાં આવ્યું છે કે સીધી ભરતીથી નિમણૂક પામનારાઓ અને બઢતીથી નિયુક્ત થયેલાઓના મામલે, સેવાની સમગ્ર સંવર્ગ શક્તિને ધ્યાનમાં લેવી આવશ્યક છે અને ચોક્કસ સમયે અસ્તિત્વમાં રહેલી ખાલી જગ્યાઓને નહીં. તેથી, સામાન્ય નિયમોની યોજનાઓ અનુસાર, એવું નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યું છે કે સીધી ભરતીથી આવેલાઓ અને નિમણૂક પામેલાઓ વચ્ચેનું પ્રમાણ વિશેષ નિયમો દ્વારા નિર્ધારિત કરવાનું રહેશે અને ભરતીના સમયે કુલ કેડર શક્તિના આધારે સીધી ભરતીથી આવેલાઓ અને બઢતી પામેલાઓ વચ્ચે જાળવવાનું પ્રમાણ જોવાનું રહેશે, અને તે સમયે

અસ્તિત્વમાં રહેલી ખાલી જગ્યાઓના આધારે નહીં. [પેરા-૪] [૧૨-એફ, એચ; ૧૩-એ, બી, સી]

૨.૨ આબકારી નિરીક્ષકો તથા આબકારી પ્રતિષેધકની ભરતી અને બઢતીને નિયંત્રિત કરતા ૧૯૭૪ના નિયમો મુજબ જગ્યા સીધી ભરતી દ્વારા ભરવાની અથવા ભરવા માટે અનામત રાખવાની રહેશે. ૧૯૫૮ના નિયમોની નિયમ ૫ની નોંધ (૩) ને ૧૯૭૪ના નિયમો સાથે સુસંગત રીતે વાંચતાં, તે સ્પષ્ટ થાય છે કે ચોથી કાયમી ખાલી જગ્યાનું નિર્ધારણ કરતી વખતે ભરતી જે પદોના કેડરની સંખ્યાબળ માટે કરવામાં આવે છે, તેના અનુપાત અથવા ટકાવારી જાળવવાની હોય છે, અને તે સમયે અસ્તિત્વમાં રહેલી ખાલી જગ્યાઓના આધારે નહીં. જો સંબંધિત જોગવાઈઓનું આવું સુસંગત રીતે અર્થઘટન કરવામાં આવે, તો ઇચ્છિત પરિણામ પ્રાપ્ત કરી શકાય. [પરિચ્છેદ ૫-૬] [૧૩-જી; ૧૪-એ; ૧૯-એ, બી]

૨.૩ જ્યારે નિયમોમાં એવું કહેવામાં આવે છે કે દરેક ૪ થી ખાલી જગ્યા સીધી ભરતી દ્વારા ભરવાની રહેશે, ત્યારે તેનો અર્થ એવો થાય છે કે ૨૫% હિસ્સો સીધી ભરતીથી અને ૭૫% હિસ્સો બઢતીથી ભરવાનો છે. નિયમોનો આશય એવો છે કે ૧: ૪ નો પ્રમાણ જાળવવામાં આવે, એટલે કે ૪ થી ખાલી જગ્યા સીધી ભરતી દ્વારા ભરવાની રહે. આ પ્રમાણ ત્યારે જ જાળવી શકાય, જ્યારે સેવાની સમગ્ર કેડરની સંખ્યા ધ્યાનમાં લેવામાં આવે. જો દરેક ચોથી ખાલી જગ્યા સીધી ભરતીથી ભરવાની મંજૂરી આપવામાં આવે, તો આ પ્રમાણ ભંગ થવાની શક્યતા છે અને તે નિયમોના ઘડવૈયાઓનો આશય નહોતો. [ફકરો ૬] [૧૯-એફ, જી, એચ; ૨૦-એ]

૩.૧ વર્તમાન કેસમાં, સિદ્ધાંત, "જનરેલિયાબસ "સ્પેશાલિયા ડેરોગન્ટ" લાગુ પડશે નહીં, પરંતુ જે લાગુ પડે છે તે "જનરાલિયા સ્પેશાલિબસ નોન ડેરોગન્ટ" છે, જેનો અર્થ એ થાય છે કે સામાન્ય બાબતો વિશેષ બાબતોને અપ્રભાવી કરતી નથી. સામાન્ય નિયમ, જે પાછળના સમયબિંદુએ આવ્યો છે

અને જે તમામ સેવા નિયમોને નિયંત્રિત કરે છે તથા જે વિશેષ નિયમોથી વિરુદ્ધ નથી, તે પ્રબળ રહેશે અને વિશેષ નિયમ નહીં. હકીકતમાં, બંનેને સુસંગત રીતે વાંચી શકાય, કારણ કે બંને નિયમોની મન્સા, જો એકસાથે વાંચવામાં આવે, તો એ છે કે ૭૫%: ૨૫% નો અનુપાત સમગ્ર કેડરમાં જાળવવાનો છે અને તે અનુરૂપે અનુગામી સુધારામાં પ્રતિબિંબિત કરવામાં આવ્યો હતો, જે ૧૯૬૮ ના અધિનિયમ હેઠળની સત્તાનો કથિત ઉપયોગ કરીને ૧૯૫૮ ના નિયમોમાં લાવવામાં આવ્યો હતો. તેથી, આ સામાન્ય નિયમ જે ૧૯૭૪ ના નિયમોથી વિપરિત નથી તે પ્રવર્તશે અને કેડર સ્ટ્રેન્થના આધારે ૭૫% પ્રમોશન પોસ્ટ્સ અને ૨૫% ડાયરેક્ટ રિક્રૂટ પોસ્ટ્સનો ગુણોત્તર જાળવવાનો રહેશે. [પેરા ૮] [૨૧-જી, એચ; ૨૨-એ, બી]

એસ.પ્રકાશ અને અનર. વિ. કે.એમ. કુરિયન અને ઓર્સ. [૧૯૯૯] ૫ એસ.સી.સી. ૬૨૪ – પર અવલંબન રાખવામાં આવ્યું.

એસ.સી. જૈન વિ. હરિયાણા રાજ્ય અને અન્ય. [(૧૯૮૫) ૪ એસ.સી.સી. ૬૪૫; ચંદ્ર પ્રકાશ તિવારી અને અન્ય. વિ શકુંતલા શુક્લા અને અન્ય.[(૨૦૦૨) ૬ એસ.ઈ.સી. ૧૨૭] અને ડી.આર. યાદવ અને અન્ય. વિ આર.કે. સિંહ અને અન્ય. [(૨૦૦૩) ૭ એસ.સી.સી. ૧૧૦] લાગુ પડતા નથી તેવું ઠરાવવામાં આવ્યું.

૩.૨ એ જ સિદ્ધાંત, જે એક્સાઇઝ ઇન્સ્પેક્ટરોના કેસમાં લાગુ પડે છે, તે કેરળ પબ્લિક હેલ્થ એન્જિનિયરિંગ સર્વિસમાં પણ સંપૂર્ણપણે લાગુ પડે છે. [પેરા-૯]

દીવાની અપીલી અધિકારક્ષેત્ર:

દીવાની અપીલ નં.૧૨૨/૨૦૦૨.

એર્નાકુલમ સ્થિત કેરળની વડી અદાલતના ડબલ્યુ.એ. નં. ૫૫૨/૨૦૦૦ માં તા. ૩/૧૦/૨૦૦૧ના અંતિમ ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

સાથે

દીવાની અપીલ નં.૮૩૩, ૫૬૬૩, ૬૪૭૮/૨૦૦૨, ૧૭૭૬, ૧૮૪૭, ૧૮૪૮ અને ૧૮૪૯/૨૦૦૭ના.

જયદીપ ગુપ્તા, પી.એસ. પટવાલિયા, મુકુલ રોહતગી, યુ.યુ. લલિત, એલ. નાગેશ્વર રાવ, પી. કૃષ્ણમૂર્તિ, ટી.એલ.વી. અય્યર, સી.એસ. રાજન, માલિની પોડુવાલ, એમ.ટી. જ્યોર્જ, પી.એસ. નરસિંહા, કે.વી. વિશ્વનાથન, એમ. ગિરીશ કુમાર, અવજીત કે. લાલા, ખ્વાયરાકપમ નોબિન સિંહ, વિજય કુમાર, કૃષ્ણન વેણુગોપાલ, શ્રીધરન કોડોથ, એ. રઘુનાથ, હરિ કુમાર જી., એમ.પી. વિનોદ, દિલ્લેપ પિલ્લૈ, અજય કે. જૈન, રોમી ચાક્કો, અર્પિત ગુપ્તા, બી. રઘુનાથ, આર. નેડુમારન, પી.વી. દિનેશ, કે.આર. સશિપ્રભુ, બી. સુનિતા રાવ, કે.આર. નંબિયાર, વિપિન નાયર, પી.બી. સુરેશ અને વિવેક શર્મા (એમ/એસ. ટેમ્પલ લો ફર્મ તરફથી) હાજર રહેલ પક્ષકારો માટે.અદાલતનો ચુકાદો નીચે મુજબ પ્રદાન કરવામાં આવ્યો હતો.

શ્રી એ.કે. માથુર, ન્યાયમૂર્તિ

૧. આ તમામ અપીલોમાં કાનૂનના સમાન પ્રશ્નો સંકળાયેલા છે, તેથી, તેમનો નિકાલ આ સામાન્ય આદેશ દ્વારા કરવામાં આવે છે. આ અપીલોનો સુવિધાજનક નિકાલ કરવા માટે, સી.એ. નં. ૫૬૬૩/૨૦૦૨ (એ.કે. નારાયણન કુટ્ટી અને અન્ય વિ. કેરળ રાજ્ય અને અન્ય) માં દર્શાવેલ તથ્યો ધ્યાનમાં લેવામાં આવે છે.

૨. અરજીઓના આ સમૂહમાં સામાન્ય હકીકતો એવી છે કે જાહેર સેવા આયોગે વર્ષ ૧૯૮૮માં આબકારી નિરીક્ષકોના કેડરમાં ૪૦ સીધી ભરતીના ઉમેદવારોની ભરતી કરવાની પ્રક્રિયા શરૂ કરી હતી અને અરજીઓ વર્ષ ૧૯૮૯માં મંગાવવામાં આવી હતી તથા પસંદગી યાદી ૧૨.૬.૧૯૯૨ના રોજ પ્રકાશિત કરવામાં આવી હતી. કેરળ રાજ્ય અને અધિનસ્ત સેવાઓના નિયમો, ૧૯૫૮ના નિયમ ૫માં નોંધ ૩ ૫.૧૨.૧૯૯૨ના રોજ ઉમેરવામાં આવી હતી (આગળ તેને '૧૯૫૮ના નિયમો' તરીકે ઉલ્લેખિત કરવામાં આવશે). એ દાવા સાથે રિટ અરજીઓ કરવામાં આવી કે સીધી ભરતી ફક્ત ૧૦ જગ્યાઓ માટે જ થઈ શકે અને ૪૦ જગ્યાઓ માટે નહીં, અને ૪૦ વ્યક્તિઓની સીધી ભરતીથી અપીલકર્તાઓ તથા સમાન સ્થિતિ ધરાવતા અન્યના બઢતીના દાવા પર પ્રતિકૂળ અસર પડશે. રિટ અરજદારોનો દાવો હતો કે તેઓને એવો પરમાદેશનો રિટ મેળવવાનો અધિકાર છે, જેના દ્વારા પ્રતિવાદીઓને આદેશ અપાય કે તેઓ ફક્ત સીધી ભરતી અને બઢતીધારકો માટે વિશેષ નિયમો હેઠળ નિર્ધારિત અનુપાત મુજબ જ નિમણૂકો કરે અને વધુમાં એવી પ્રાર્થના કરવામાં આવી કે કેરળ રાજ્યને આદેશ અપાય કે બઢતીધારકો દ્વારા ધારિત જગ્યાઓ સહિત આબકારી નિરીક્ષકોની બધી ખાલી જગ્યાઓ કેરળ જાહેર સેવા આયોગને (આગળ તેને 'આયોગ' તરીકે ઉલ્લેખિત કરવામાં આવશે) નિયમો અનુસાર ખાલી જગ્યાઓ ભરવા

માટે અહેવાલરૂપે મોકલે. આબકારી નિરીક્ષકોની સેવા શરતો કેરળ આબકારી અને નિષેધ અધિનસ્ત સેવા નિયમો, ૧૯૭૪ના વિશેષ નિયમો દ્વારા સંચાલિત થાય છે (આગળ તેને '૧૯૭૪ના નિયમો' તરીકે ઉલ્લેખિત કરવામાં આવશે). આ નિયમો કેરળ જાહેર સેવાઓ અધિનિયમ, ૧૯૬૮ (આગળ તેને '૧૯૬૮નો અધિનિયમ' તરીકે ઉલ્લેખિત કરવામાં આવશે) ની કલમ ૨ની ઉપકલમ (૧) દ્વારા પ્રદાન કરાયેલ સત્તાનો ઉપયોગ કરીને અને તેની કલમ ૩ સાથે વાંચીને, તેમજ વિષયક પ્રચલિત તમામ વર્તમાન નિયમો અને આદેશોને અતિસ્થાને મૂકીને ઘડવામાં આવ્યા છે. તેથી, આ ૧૯૭૪ના નિયમો ૧૯૬૮ના અધિનિયમ હેઠળ પ્રતિપાદિત સત્તાના ઉપયોગથી ઘડવામાં આવ્યા હતા. સેવા રચના જ્યાં સુધી નીચે દર્શાવેલ અધિકારીઓની શ્રેણીઓનો પ્રશ્ન છે, અર્થાત્; (૧) આબકારી નિરીક્ષકો, (૧અ) સહાયક આબકારી નિરીક્ષકો, (૨) આબકારી પ્રતિબંધક અધિકારીઓ, (૩) આબકારી રક્ષકો અને (૪) ડ્રાઇવરો, તે આ નિયમો દ્વારા સંચાલિત થાય છે. આબકારી નિરીક્ષક તરીકેની નિમણૂકની પદ્ધતિ સીધી ભરતી દ્વારા અથવા શ્રેણી (૧અ) માંથી બઢતી દ્વારા અને આબકારી વિભાગમાં કાર્યરત ઉપર વિભાગીય લિપિકોમાંથી બદલી દ્વારા ભરતી કરવાની છે, અને તેમાં વધુમાં એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે શ્રેણીની દરેક ચોથી ખાલી જગ્યા સીધી ભરતી દ્વારા ભરવાની અથવા ભરવા માટે અનામત રાખવાની રહેશે. આ જ

જોગવાઈ અમારા હેતુ માટે સંબંધિત છે. આબકારી પ્રતિબંધક અધિકારીઓને બઢતી આબકારી રક્ષકના પદમાંથી આપવામાં આવે છે અને ત્યાં પણ સ્નાતક અને અ–સ્નાતક વચ્ચે ૧:૩નો અનુપાત છે. અહીં પણ નિમણૂક સીધી ભરતી દ્વારા અથવા શ્રેણી (૩) માંથી બઢતી દ્વારા થાય છે અને વધુમાં એક પરંતુક ઉમેરવામાં આવ્યું છે કે શ્રેણીની દરેક ચોથી ખાલી જગ્યા સીધી ભરતી દ્વારા ભરવાની અથવા ભરવા માટે અનામત રાખવાની રહેશે. સમગ્ર વાદવિવાદ સીધી ભરતીને પડકારીને આબકારી નિરીક્ષકના પદ પર બઢતી મેળવવા ઈચ્છનાર એક આબકારી પ્રતિબંધક અધિકારીએ શરૂ કર્યો હતો. તે રિટ અરજિયહ્નિ તેનું મત હતું કે ૧૯૫૮ના નિયમોના નિયમ ૫ની નોંધ ૩ને ધ્યાનમાં લેતાં સીધી ભરતી ફક્ત કેડરની સંખ્યાબળના ૨૫ ટકા સુધી મર્યાદિત હોવી જોઈએ અને તે ટકાવારીથી વધુ સીધી ભરતી બઢતીધારકોના દાવા પર પ્રતિકૂળ અસર કરશે. વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે મૂળ અરજી મંજૂર કરી અને એવો જાહેર નિર્ધાર આપ્યો કે આબકારી પ્રતિબંધક અધિકારીના કેડરમાં સીધી ભરતી કેડરની સંખ્યાબળને લાગુ પડતા અનુપાત સુધી જ મર્યાદિત હોવી જોઈએ અને વર્તમાન ખાલી જગ્યાઓના આધારે નહીં. વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે આ અદાલત દ્વારા એસ.પ્રકાશ અને અન્ય વિ. કે.એમ. કુરિયન અને અન્ય [(૧૯૯૯) ૫ એસ.સી.સી. ૬૨૪] માં પ્રતિપાદિત સિદ્ધાંતનું અનુસરણ કર્યું. વિભાગીય ખંડપીઠ સમક્ષ એવો તર્ક રજૂ કરવામાં આવ્યો

કે આબકારી નિયમો કેરળ કૃષિ આવકવેરો અને વેચાણ નિયમોથી ભિન્ન છે, જે આ અદાલત સમક્ષ વિચારાધીન વિષય હતો, અને તેથી આ કેસને ભિન્ન ગણાવવાનો પ્રયત્ન કરવામાં આવ્યો, તથા એવો તર્ક રજૂ થયો કે અહીં કોઈ ટકાવારી નિર્ધારિત કરાઈ નહોતી, એટલે કે વર્તમાન કેસની માફક દરેક ચોથી મૂળભૂત ખાલી જગ્યા સીધી ભરતી દ્વારા ભરવાની અથવા ભરવા માટે અનામત રાખવાની હતી. વિભાગીય ખંડપીઠે એવું ઠરાવ્યું કે દરેક ચોથી મૂળભૂત ખાલી જગ્યા સીધી ભરતી દ્વારા જ ભરવાની અથવા ભરવા માટે અનામત રાખવાની રહેશે, જેના અર્થ એ થાય છે કે ૨૫ ટકા જગ્યાઓ સીધી ભરતીના ઉમેદવારો દ્વારા ભરવા માટે અનામત રાખવાની છે અને વિશેષ નિયમોને કોઈ ભિન્ન અર્થ આપી શકાતો નથી અને અતએવ, એસ. પ્રકાશ અને અન્ય એક (ઉપરોક્ત) માં નિર્ધારિત સિદ્ધાંતનું અનુસરણ કરવામાં આવ્યું અને વડી અદાલતની વિભાગીય ખંડપીઠ દ્વારા તમામ ત્રણેય દલીલો નામંજૂર કરવામાં આવી. આથી વ્યથિત થઈને, સમયાંતરે આ અદાલત સમક્ષ અનેક અરજીઓ દાખલ કરવામાં આવી હતી. તેમ છતાં, અમને શ્રીયુત પી.એસ. પટવાલિયા, વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ તથા અન્યોએ કરેલી આ કાનૂની રજૂઆત સાથે સંબંધ છે કે એક્સાઈઝ નિયમો વિશેષ નિયમો છે અને તેઓ પ્રબળ રહેશે, સામાન્ય નિયમો નહીં, જેને કેરળ રાજ્ય અને અધિનસ્ત સેવાઓ નિયમો, ૧૯૫૮ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે, તથા આ સામાન્ય નિયમોના નિયમ

૫ સાથે સંલગ્ન નોંધ ૩ નહીં.

૩. અપીલકર્તાઓ તરફથી વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી પટવાલિયાએ કેરળ એક્સાઈઝ એન્ડ પ્રોહિબિશન સબઓર્ડિનેટ સર્વિસ નિયમો, ૧૯૭૪ તેમજ કેરળ સ્ટેટ એન્ડ સબઓર્ડિનેટ સર્વિસિસ નિયમો, ૧૯૫૮ અમારી સમક્ષ રજૂ કર્યા અને દલીલ કરી કે ૧૯૭૪ના એક્સાઈઝ નિયમો ૧૯૬૮ના અધિનિયમ હેઠળ બનાવવામાં આવ્યા હતા; જ્યારે અધિનિયમ રાજ્ય વિધાનમંડળ દ્વારા બનાવવામાં આવ્યો હોય, ત્યારે સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૩૦૯ની જોગવાઈના ઉપબંધ હેઠળ બનાવાયેલા નિયમો અમલક્ષેત્ર ધરાવી શકતા નથી અને રાજ્ય વિધાનમંડળ દ્વારા પસાર કરાયેલા અધિનિયમ હેઠળ બનાવાયેલા નિયમો પ્રાબલ્ય પામશે. એવો વાંધો ઉઠાવવામાં આવ્યો કે ૧૯૫૮ના નિયમો સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૩૦૯ની જોગવાઈના ઉપબંધ હેઠળ બનાવવામાં આવ્યા હતા અને તેથી તેઓ અપીલકર્તાઓની સેવા શરતોને નિયંત્રિત નહીં કરે; જ્યારે ૧૯૭૪ના નિયમો, જે ૧૯૬૮ના અધિનિયમ હેઠળની સત્તાનો ઉપયોગ કરીને બનાવવામાં આવ્યા છે, તે અમલક્ષેત્ર ધરાવશે. ૧૯૭૪ના નિયમો મુજબ દરેક ચોથી ખાલી જગ્યા સીધી ભરતી દ્વારા ભરવાની રહે છે. તેથી એવી દલીલ કરવામાં આવી કે એક્સાઈઝ ઇન્સ્પેક્ટરો અથવા એક્સાઈઝ પ્રિવેન્ટિવ અધિકારીઓના કેડરમાં દરેક ચોથી ખાલી જગ્યા સીધી ભરતીથી ભરવી આવશ્યક છે.

અપીલકર્તાઓ તરફથી વરિષ્ઠ વકીલે રજૂ કર્યું કે ૧૯૭૪ના નિયમોમાં આવેલા "દરેક ચોથી ખાલી જગ્યા" શબ્દપ્રયોગનો અર્થ એવો કરવો જોઈએ કે જ્યારે જ્યારે એક્સાઈઝ ઈન્સ્પેક્ટર અને એક્સાઈઝ પ્રિવેન્ટિવ અધિકારીના પદો માટે ભરતી કરવામાં આવે, ત્યારે ચોથી ખાલી જગ્યા સીધી ભરતીના કોટામાં જવી જોઈએ અને બાકીની ખાલી જગ્યાઓ બઢતી દ્વારા ભરવી જોઈએ. શ્રી પટવાલિયાએ એસ. પ્રકાશ અને અન્ય (ઉપરોક્ત) મામલાના નિર્ણયને જુદો પાડવાનો પ્રયત્ન કર્યો અને દલીલ કરી કે એસ. પ્રકાશ અને અન્ય (ઉપરોક્ત)ના કેસમાં સેલ્સ ટેક્સ ઓફિસરના પદ માટે નિયમો હેઠળ કરવામાં આવેલી ભરતી જુદા સેવા નિયમોથી સંચાલિત હતી અને તે ચુકાદો આ વિશેષ નિયમોની બાબતમાં લાગુ પડી શકતો નથી.

૪. તેમ છતાં, સંકળાયેલા વિવાદને સમજવા માટે આ મામલામાં, વિવિધ નિયમોનો ઉલ્લેખ કરવો આવશ્યક બનશે જે કેરળ રાજ્ય દ્વારા સમયાંતરે ઘડવામાં આવ્યા છે. બંધારણના કલમ ૩૦૯ ની પરંતુકા હેઠળ, રાજ્ય વિધાનમંડળ અધિનિયમ પસાર કરે ત્યાં સુધી રાજ્ય સરકારને નિયમો ઘડવાની સત્તા છે. બંધારણનો કલમ ૩૦૯ નીચે મુજબ છે:

"૩૦૯. સંઘ અથવા રાજ્યની સેવામાં રહેલા વ્યક્તિઓની ભરતી અને સેવાની શરતો. આ બંધારણની જોગવાઈઓને આધીન રહીને, યોગ્ય

વિધાનમંડળના અધિનિયમો ભરતી અને શરતોનું નિયમન કરી શકે છે નિયુક્ત થયેલ વ્યક્તિઓની સેવાના, જાહેર સેવાઓ માટે અને સંઘના અથવા કોઈ રાજ્યના કાર્યો સાથે સંબંધિત પદો:

પરંતુ શરત એવી છે કે સંઘના કાર્યો સાથે સંબંધિત સેવાઓ અને હોદ્દાઓના મામલે રાષ્ટ્રપતિ અથવા તે જે વ્યક્તિને નિર્દેશ આપે તે, અને રાજ્યના કાર્યો સાથે સંબંધિત સેવાઓ અને હોદ્દાઓના મામલે રાજ્યપાલ અથવા તે જે વ્યક્તિને નિર્દેશ આપે તે, ભરતીને નિયમિત કરતી નિયમાવલી બનાવી શકે, અને આ કલમ હેઠળ યોગ્ય વિધાનમંડળના અધિનિયમ દ્વારા અથવા તેના અધિનિયમ હેઠળ તે બાબત અંગે જોગવાઈ કરવામાં આવે ત્યાં સુધી, તેવી સેવાઓ અને હોદ્દાઓ માટે નિયુક્ત કરાયેલા વ્યક્તિઓની સેવાની શરતો; અને આ રીતે બનાવવામાં આવેલા કોઈપણ નિયમો આવા કોઈપણ અધિનિયમની જોગવાઈઓને આધીન રહી અમલમાં રહેશે"

બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૦૯ હેઠળની સત્તાનો કથિત ઉપયોગ કરતાં રાજ્ય સરકારે એક એવો અધિનિયમ ઘડ્યો, જે કેરળ પબ્લિક સર્વિસિસ અધિનિયમ, ૧૯૬૮. અધિનિયમની પ્રસ્તાવના નીચે મુજબ વાંચે છે:

> "પ્રસ્તાવના.– જ્યારે એવું આવશ્યક માનવામાં આવે છે કે ભરતી તથા કેરળ રાજ્યના કારોબાર સંબંધિત વ્યક્તિઓની સેવા શરતોનું નિયમન કેરળ રાજ્ય વિધાનમંડળના એક અધિનિયમ દ્વારા થવું

જોઈએ;

ભારતના પ્રજાસત્તાકના ઓગણીસમું વર્ષમાં નીચે મુજબ અધિનિયમિત કરવામાં આવે:–

૧. સંક્ષિપ્ત શીર્ષક અને અમલારંભ.– આ અધિનિયમને કેરળ જાહેર સેવાઓ અધિનિયમ, ૧૯૬૮ તરીકે ઓળખી શકાશે."

કલમ ૨માં નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યું છે કે સરકાર કેરળ રાજ્યના કારોબાર સાથે સંબંધિત જાહેર સેવાઓ અને હોદ્દાઓમાં નિયુક્ત થયેલ વ્યક્તિઓની ભરતી તથા સેવાશરતોનું નિયમન કરવા માટે નિયમો આગાહીથી અથવા પશ્ચાદલક્ષી રીતે બનાવી શકે છે. કલમ ૩માં સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૩૦૯ની જોગવાઈ હેઠળ રાજ્ય દ્વારા બનાવવામાં આવેલ અસ્તિત્વમાન નિયમોની સતત અમલવારી અંગે જોગવાઈ કરવામાં આવી છે, જે અમારા હેતુ માટે સંબંધિત છે અને નીચે મુજબ વાંચે છે :

૩. અસ્તિત્વમાં રહેલા નિયમોની સતત અમલવારી.– ભારતના સંવિધાનના કલમ ૩૦૯ના પ્રાવધાન હેઠળ બનાવવામાં આવેલા, કેરળ રાજ્યના કાર્યો સાથે સંબંધિત જાહેર સેવાઓ અને પદો પર નિયુક્ત થયેલ વ્યક્તિઓની ભરતી અને તેમની સેવાની શરતોનું

નિયમન કરતા, અને ૧૭મી સપ્ટેમ્બર, ૧૯૬૮ના તરત પહેલાં અમલમાં રહેલા તમામ નિયમો, આ અધિનિયમ હેઠળ બનાવવામાં આવ્યા હોવાનું માનવામાં આવશે અને આ અધિનિયમ હેઠળ બનાવવામાં આવેલા નિયમો દ્વારા તેઓ રદ ન થાય ત્યાં સુધી અમલમાં રહેશે.

આથી, હવે આ અધિનિયમ હેઠળના બધા નિયમો રાજ્ય દ્વારા બનાવવાના રહેશે. જ્યાં સુધી રાજ્ય વિધાનમંડળ અધિનિયમ પસાર કરતું નથી, ત્યાં સુધી રાજ્ય બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૦૯ના ઉપબંધ હેઠળ નિયમો બનાવી શકે છે. પરંતુ જે ક્ષણે રાજ્ય સરકાર અધિનિયમ બનાવે છે, તે ક્ષણે બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૦૯ના ઉપબંધ હેઠળ નિયમો બનાવવાની રાજ્ય સરકારની સત્તાનો અંત આવે છે. પરંતુ અહીં એક બાબત નોંધપાત્ર છે કે કલમ ૩ના બળે ભરતી તથા કેરળ રાજ્યના કારભાર સાથે સંબંધિત જાહેર સેવાઓ અને પદો પર નિમણૂક પામેલ વ્યક્તિઓની સેવાની શરતોનું નિયમન કરવા માટે બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૦૯ના ઉપબંધ હેઠળ જે બધા નિયમો બનાવવામાં આવ્યા હતા, તેઓ આ નિયમો હેઠળ બનાવવામાં આવ્યા હોવાનું માનવામાં આવ્યા. તેનો પરિણામ એ થાય છે કે કેરળ રાજ્ય દ્વારા બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૦૯ના ઉપબંધ હેઠળ બનાવવામાં આવેલા બધા નિયમો બચી રહ્યા છે અને તેઓ ૧૯૬૮ના અધિનિયમ હેઠળ યથાવત્ ચાલુ રાખવામાં આવ્યા છે તેમજ

ચાલુ હોવાનું માનવામાં આવે છે. કેરળ રાજ્યના કારભાર સાથે સંબંધિત જાહેર સેવાઓ અને પદો પર નિમણૂક પામેલ વ્યક્તિઓની સેવાની શરતોનું શાસન કરતા, અસ્તિત્વમાં રહેલા સામાન્ય નિયમો, એટલે કે કેરળ સ્ટેટ એન્ડ સબઓર્ડિનેટ સર્વિસિસ રૂલ્સ, ૧૯૫૮, કાનૂની કલ્પના દ્વારા આ અધિનિયમ હેઠળ બહાર પાડવામાં આવ્યા હોવાનું માનવામાં આવશે. આ સામાન્ય શાસનના એવા નિયમો હતા, જે કેરળ રાજ્ય હેઠળની બધી સેવાઓ અને પદો પર લાગુ પડતા હતા. તેમનો સામાન્ય પ્રયોગ હતો. નિયમ ૨, જે સામાન્ય નિયમોનો છે, તેમાં નક્કી કરવામાં આવ્યું છે કે આ નિયમો રાજ્ય હેઠળના બધા પદધારકોને, ભલે તેઓ તાત્કાલિક હોય કે કાયમી, શાસિત કરશે. તેમાં આગળ વધુ નક્કી કરવામાં આવ્યું છે કે વિશેષ સેવાઓ પર વિશેષ નિયમો શાસન કરશે અને આ નિયમો, એટલે કે સામાન્ય નિયમો, ફક્ત એટલી હદ સુધી જ શાસન કરશે જેટલી હદ સુધી તેઓ વિશેષ નિયમો સાથે અસંગત ન હોય. નિયમ ૨ નીચે મુજબ છેઃ

"૨. વિશેષ નિયમો સાથેનો સંબંધ.– જો આ ભાગમાં સમાવિષ્ટ સામાન્ય નિયમોમાંની કોઈ જોગવાઈ, ભાગ ૩ માં સમાવિષ્ટ કોઈ વિશિષ્ટ સેવાને લાગુ પડતા વિશેષ નિયમોની કોઈ જોગવાઈ સાથે અસંગત હોય, તો પછીની જોગવાઈ તે સેવા અંગે, આ ભાગમાં રહેલા સામાન્ય નિયમોના જોગવાઈ ઉપર પ્રબળ રહેશે."

ભરતીની પદ્ધતિ સાથે સંબંધિત નિયમ પ નીચે મુજબ છે:

" ૫. ભરતી કરવાની પદ્ધતિ.– જ્યાં કોઈ સેવા, વર્ગ અથવા શ્રેણીમાં ભરતી કરવાની સામાન્ય પદ્ધતિ માત્ર પ્રત્યક્ષ ભરતી દ્વારા કે માત્ર બદલી દ્વારા નથી, પરંતુ પ્રત્યક્ષ ભરતી દ્વારા તથા બદલી દ્વારા બંને રીતે છે–

વિશેષ નિયમો, જે સંબંધિત હોય, તે પ્રમાણે ખાલી જગ્યાઓ સીધી ભરતી કરાયેલા વ્યક્તિઓ દ્વારા અને સ્થાયી કેડરમાંની ખાલી જગ્યાઓમાંથી ભરતી કરાયેલા વ્યક્તિઓ દ્વારા કયા પ્રમાણમાં અથવા કયા ક્રમમાં ભરવાની રહેશે તે;

(બી) કોઈ વ્યક્તિની સીધી ભરતી માત્ર એવા સ્થાયી કેડરમાં રહેલી તાત્વિક ખાલી જગ્યાની સામે જ કરવામાં આવશે, અને માત્ર ત્યારે જ કરવામાં આવશે જ્યારે તે ખાલી જગ્યા એવી હોય કે જે ઉપખંડ (એ) માં ઉલ્લેખિત વિશેષ નિયમો હેઠળ સીધી ભરતી દ્વારા ભરવાની હોવી જોઈએ; અને

(સી) અન્ય તમામ ખાલી જગ્યાઓ પર ભરતી બદલી દ્વારા કરવામાં આવશે.

[નોંધ :– (૧) તમામ કાયમી ખાલી જગ્યાઓ અને અલ્પ અવધિની જગ્યાઓ સિવાયની તમામ કામચલાઉ ખાલી જગ્યાઓને સારગર્ભ ખાલી જગ્યાઓ તરીકે ગણવામાં આવશે. ·

(૨) ખાલી જગ્યાઓ અને ૬ મહિનાથી ઓછી મુદતની ખાલી જગ્યાઓને ટૂંકી મુદતની ખાલી જગ્યાઓ તરીકે ગણવામાં આવશે]

[(૩) જ્યારે કોઈ પદ માટે ભરતી/ નિમણૂકની વિવિધ પદ્ધતિઓ માટે કોઈ ગુણોત્તર અથવા ટકાવારી નક્કી કરવામાં આવી હોય, ત્યારે દરેક પદ્ધતિમાંથી ઉમેદવારો દ્ધારા ભરવાની ખાલી જગ્યાઓની સંખ્યા, જે પદ માટે ભરતી/ બદલી કરવામાં આવે છે તે પદની કેડર શક્તિ પર નક્કી કરાયેલ ગુણોત્તર અથવા ટકાવારી લાગુ કરીને નક્કી કરાશે અને તે સમયે અસ્તિત્વમાં રહેલી ખાલી જગ્યાઓના આધારે નહીં.]

નિયમ પ એ એવું કહે છે કે, કોઈપણ સેવા, વર્ગ અથવા શ્રેણીમાં ભરતી કરવાની સામાન્ય પદ્ધતિ માત્ર પ્રત્યક્ષ ભરતી દ્ધારા કે માત્ર બદલી દ્ધારા નથી, પરંતુ તે પ્રત્યક્ષ ભરતી તેમજ બદલી — બંને દ્ધારા છે, અને તેનું પ્રમાણ વિશેષ નિયમોમાં નિર્ધારિત કરી શકાય છે, જે સામાન્ય રીતે નિયમ પ(એ) માં પ્રતિબિંબિત થાય છે. નિયમ પ(બી) વધુમાં જોગવાઈ કરે છે કે, કોઈ વ્યક્તિની પ્રત્યક્ષ ભરતી માત્ર આવા કાયમી કેડરમાં આવેલી સ્થાયી ખાલી જગ્યાના વિરોધે જ કરવામાં આવશે, અને તે પણ ત્યારે જ, જ્યારે એવી ખાલી જગ્યા એવી હોય કે જે ખંડ (એ) માં ઉલ્લેખિત વિશેષ નિયમો અનુસાર પ્રત્યક્ષ ભરતી દ્ધારા ભરવાની હોય; અને નિયમ

૫ ના ખંડ (સી) માં એ જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે બાકીની બધી ખાલી જગ્યાઓમાં ભરતી બદલી દ્વારા કરવામાં આવશે. પરંતુ નોંધ.–

(૩) વધુમાં કહે છે કે, જ્યારે પણ કોઈ પદ માટે અનુપાત નક્કી કરવામાં આવ્યો હોય, ત્યારે દરેક પદ્ધતિમાંથી ઉમેદવારો દ્વારા ભરવાની ખાલી જગ્યાઓની સંખ્યા, ભરતી/બદલી જે પદ માટે કરવામાં આવે છે તે પદની કેડર શક્તિ પર નિશ્ચિત અનુપાત અથવા ટકાવારી લાગુ કરીને નક્કી કરવામાં આવશે, અને તે સમયે અસ્તિત્વમાં રહેલી ખાલી જગ્યાઓના આધારે નહીં; તેનો અર્થ એવો થાય છે કે અનુપાત નક્કી કરવા માટે સેવાની સમગ્ર કેડર શક્તિને ધ્યાનમાં લેવાની રહેશે અને તે સમયે અસ્તિત્વમાં રહેલી ખાલી જગ્યાઓને નહીં. તેથી, સામાન્ય નિયમોની યોજનાનુસાર, પ્રત્યક્ષ ભરતી અને બઢતી અથવા બદલી વચ્ચેનું પ્રમાણ શું રહેશે તે વિશેષ નિયમોમાં નિર્ધારિત કરવાનું છે અને ભરતીના સમયે, પ્રત્યક્ષ ભરતી અને બઢતી અથવા બદલી વચ્ચે જાળવવાનું પ્રમાણ કુલ કેડર શક્તિના આધારે જોવાનું રહે છે, તે સમયે અસ્તિત્વમાં રહેલી ખાલી જગ્યાઓના આધારે નહીં. આ મુદ્દાને સ્પષ્ટ કરવા માટે, તેનો સાર એવો છે કે સેવાની કેડર શક્તિ અને વિશેષ નિયમોમાં નિર્ધારિત પ્રમાણ જોવાનું રહે છે, અને તે પ્રમાણ સમગ્ર કેડર શક્તિને ધ્યાનમાં લઈને જાળવવાનું રહે છે, ખાલી જગ્યાઓને ધ્યાનમાં લઈને નહીં. તેથી, પ્રત્યક્ષ ભરતી અને બઢતી/બદલી સામેના પદોનું નિર્ધારણ સેવાની કેડર શક્તિને ધ્યાનમાં

રાખીને કરવાનું રહેશે, જાહેરાત માટે પ્રસ્તાવિત ખાલી જગ્યાઓને ધ્યાનમાં રાખીને નહીં. વિભાગે પ્રથમ કુલ કેડર શક્તિ ગણવી પડશે અને ત્યારબાદ, જો અનુપાત ૨૫ ટકા પ્રત્યક્ષ ભરતી અને ૭૫ ટકા બઢતીનો હોય, તો તેઓ સમગ્ર કેડરને ધ્યાનમાં લેશે કે પ્રત્યક્ષ ભરતીના હિસ્સા સામે કેટલા વ્યક્તિઓ પહેલેથી જ કાર્યરત છે અને બઢતીના હિસ્સા સામે કેટલા વ્યક્તિઓ કાર્યરત છે; અને ત્યારબાદ તેઓ નિર્ણય લેશે કે કેટલી ખાલી જગ્યાઓ પ્રત્યક્ષ ભરતી માટે જાહેર કરવી અને કેટલી ખાલી જગ્યાઓ બઢતી માટે અનામત રાખવી. એવો દાવો કરવો યોગ્ય નથી કે પ્રત્યક્ષ ભરતી અને બઢતીના હિસ્સા વચ્ચેનો અનુપાત કેડર શક્તિને બાજુએ રાખીને માત્ર અસ્તિત્વમાં રહેલી ખાલી જગ્યાઓના આધારે નક્કી કરવાનો છે.

૫. હવે, આવો આપણે તે નિયમોની તપાસ કરીએ જે સેવા શરતોને નિયંત્રિત કરે છે. એક્સાઇઝ ઇન્સ્પેક્ટર અને એક્સાઇઝ પ્રિવેન્ટિવ ઇન્સ્પેક્ટરના પદ પર ભરતી અને બઢતી કેરળ એક્સાઇઝ એન્ડ પ્રોહિબિશન સબઓર્ડિનેટ સર્વિસ નિયમો, ૧૯૭૪ દ્વારા નિયંત્રિત થાય છે. જેમ ઉપર ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે, તેમ એક્સાઇઝ ઇન્સ્પેક્ટર પદ માટેની ભરતી તે જોગવાઈથી શાસિત થાય છે, જેમાં કહેવાયું છે કે વર્ગમાં ઊભી થતી દરેક ચોથી હકીકતી ખાલી જગ્યા સીધી ભરતી દ્વારા ભરવામાં આવશે અથવા

તે રીતે ભરવા માટે અનામત રાખવામાં આવશે અને તેવી જ રીતે એક્સાઇઝ પ્રિવેન્ટિવ અધિકારીઓના કેડરમાં પણ લાગુ પડશે. સન ૧૯૭૪ ના નિયમોના નિયમ ૨ વિવિધ વર્ગોની નિમણૂક અને નિમણૂકની પદ્ધતિ અંગે જોગવાઈ કરે છે, જે નીચે મુજબ છે:

"૨. નિયુક્તિ.– વિવિધ વર્ગોમાં નિયુક્તિ નીચે મુજબ કરવામાં આવશે:–

વર્ગ (૧)	નિયુક્તિની પદ્ધતિ (૨)
૧. એક્સાઇઝ ઇન્સ્પેક્ટરો	(૧) સીધી ભરતી, અથવા (૨) શ્રેણી ૧એ માંથી બઢતી (૩) આબકારી વિભાગમાં કાર્યરત અપર ડિવિઝન ક્લાર્કોમાંથી બદલી દ્ધારા ભરતી : તે શરતે કે વર્ગમાં પ્રત્યેક ચોથી ખાલી જગ્યા સીધી ભરતી દ્ધારા ભરવામાં આવે અથવા ભરવામાં આવે તે માટે અનામત રાખવામાં આવે. xxx xxx નોંધ ૧ :- સ્ત્રીઓ, કચેરીઓ, ઔષધ નિર્માણ એકમો, ડિસ્ટિલરીઓ, બ્રુઅરીઓ, વાઇનરીઓ અને બોન્ડેડ ગોડાઉનોમાં જ્યાં બહારનું કોઈ કામ સામેલ નથી તેવા ખાલી પદો સિવાયના અન્ય ખાલી પદો પર નિમણૂક માટે વિચારણા પાત્ર ગણાશે નહીં, કારણ કે અન્ય પદો સાથે સંકળાયેલ ફરજો અને

	જવાબદારીઓ કઠિન તેમજ વિશેષ સ્વરૂપની છે. નોંધ ૨:- બઢતી દ્વારા અને બદલી દ્વારા કરવામાં આવતી નિમણૂકોના હેતુસર આબકારી નિરીક્ષકોનો વર્ગ પસંદગીનો વર્ગ ગણાશે.
૧ એ. આસિસ્ટન્ટ એક્સાઇઝ ઇન્સ્પેક્ટરો	શ્રેણી ૨ માંથી બઢતી. નોંધ:- શ્રેણી ૨ માંથી પ્રમોશન, સ્નાતકો અને અસ્નાતકો વચ્ચે ૧ :૩ ના પ્રમાણમાં કરવામાં આવશે. પરંતુ તે શરતે કે પ્રમાણની અમલવારીમા કોઈ વરિષ્ઠ સ્નાતકને કનિષ્ઠ બિન-સ્નાતક દ્વારા સુપરસીડ કરવામાં આવશે.
૨. આબકારી પ્રતિબંધક અધિકારીઓ	(૧) સીધી ભરતી, અથવા (૨) શ્રેણી-૩ માંથી બઢતી. પરંતુ શરતે કે દરેક ચોથી સ્થાયી ખાલી જગ્યા સીધી ભરતી દ્વારા ભરવામાં આવશે અથવા ભરવા માટે અનામત રાખવામાં આવશે: તે ઉપરાંત વધુમાં એવું પણ જોગવાઈ કરવામાં આવે છે કે બાકી રહેલી ખાલી જગ્યાઓ લઘુત્તમ લાયકાત એસ.એસ.એલ.સી.ની લાયકાત ધરાવતા એક્સાઇઝ ગાર્ડ્સ અને જેઓ આ લાયકાત ધરાવતા નથી તેઓ વચ્ચે ૧ : ૧ ના પ્રમાણમાંથી બઢતી દ્વારા ભરવામાં આવશે.

૩. આબકારી રક્ષકો	(૧) આબકારી વિભાગમાં સેવા કરતાં છેલ્લી કક્ષાના સભ્યોમાંથી બદલી દ્વારા ભરતી, અને (૨) સીધી ભરતી. નોંધ :- (૧) પદ પર સીધી ભરતી દ્વારા અને બદલી દ્વારા ભરતી કેરળ જાહેર સેવા આયોગ દ્વારા કરવામાં આવશે. (૨) ખાલી જગ્યાઓમાંથી ૯૦ ટકા જગ્યાઓ સીધી ભરતી દ્વારા ભરવામાં આવશે અથવા તે રીતે ભરવા માટે અનામત રાખવામાં આવશે અને બાકીની ૧૦ ટકા ખાલી જગ્યાઓ વિભાગમાં નિયોજિત છેલ્લી કક્ષાની સેવાના એવા સભ્યોમાંથી બદલી દ્વારા ભરવામાં આવશે, જેઓ આવશ્યક લાયકાત ધરાવતા હોય. આવી બદલી માટે વિભાગમાં લાયક છેલ્લા કક્ષાના કર્મચારીઓ ઉપલબ્ધ ન હોય તો ખાલી જગ્યાઓ સીધી ભરતી દ્વારા ભરવામાં આવશે. Xx xx."

અતએવ, આ નિયમો મુજબ દરેક ચોથી મૂળભૂત ખાલી જગ્યા સીધી ભરતી દ્વારા ભરવાની અથવા અનામત રાખીને ભરવાની રહેશે.

૬. અપીલકર્તાઓ તરફથી વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી પટવાલિયા તથા અન્ય વરિષ્ઠ વકીલોએ રજૂ કર્યું કે દરેક ચોથી ખાલી જગ્યા કેડરની સંખ્યાશક્તિથી પર સીધી ભરતી દ્વારા ભરવાની હોય છે. શ્રી પટવાલિયાએ રજૂ કર્યું કે સામાન્ય નિયમોના નિયમ પની નોંધ (૩), જે સામાન્ય પ્રયોગની છે, તે આ વિશેષ નિયમો પર લાગુ કરી શકાતી નથી. વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલે રજૂ કર્યું કે આ વિશેષ નિયમો સામાન્ય નિયમોને અધિષ્ઠિત કરે છે અને 'જેનરેલિયાબસ સ્પેશિયાલી ડિરોગન્ટ' ના સિદ્ધાંતનો આશ્રય લીધો (અર્થાત્ વિશેષ બાબતો સામાન્ય બાબતોને પરે ધકેલે છે). વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલે વધુમાં રજૂ કર્યું કે કારણ કે ૧૯૬૮નો અધિનિયમ રાજ્ય દ્વારા પ્રખ્યાપિત કરવામાં આવ્યો હતો અને આ વિશેષ નિયમો ૧૯૬૮ના અધિનિયમની કલમ ૨ની ઉપકલમ (૧) હેઠળની સત્તાનો ઉપયોગ કરીને, કલમ ૩ સાથે વાંચતાં, અગાઉના બધા જ પ્રવર્તમાન નિયમોને અતિક્રમિત કરતાં ઘડવામાં આવ્યા હતા, તેથી આ પરંતુક, જે ખાસ કરીને આ સેવાઓની ભરતી માટે નિર્ધારિત છે, તે જ શાસક બનશે અને બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૦૯ના પરંતુક હેઠળ ઘડાયેલા સામાન્ય નિયમો નહીં. આ સંદર્ભમાં, 'વિશેષ નિયમો સામાન્ય નિયમોને

અધિષ્ઠિત કરે છે' એવા સિદ્ધાંતના આધાર પર, વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલે આ અદાલતના નીચે મુજબના નિર્ણયોની તરફ અમારું ધ્યાન દોર્યું,

(૧) [(૧૯૮૫) ૪ સેક ૬૪૫] એસ.સી. જૈન વિ. હરિયાણા રાજ્ય અને અન્ય.

(૨) [(૨૦૦૨)૬ એસસીસી ૧૨૭] ચંદ્ર પ્રકાશ તિવારી અને અન્ય વિ. શકુંતલા શુક્લા અને અન્ય

(૩) [(૨૦૦૩) ૭ એસસીસી ૧૧૦૧, ડી.આર. યાદવ અને અન્ય વિ. આર.કે. સિંહ અને અન્ય

અને આ અદાલતના એસ.પ્રકાશ અને અન્ય (ઉપરોક્ત) ના ચુકાદાને ભિન્ન ઠેરવવાનો પ્રયાસ કર્યો. વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલે રજૂ કર્યું કે ૧૯૫૮ ના નિયમોના નિયમ ૫ ની નોંધ (૩) બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૦૯ ના પરંતુક હેઠળ ઘડવામાં આવી હતી અને તે નોંધ વિશેષ નિયમોની જોગવાઈઓને અતિક્રમિત કરી શકતી નથી, કારણ કે તે ૧૯૭૪ ના નિયમોના નિયમ ૨ ના પરંતુક સાથે અસંગત છે, કારણ કે ૧૯૭૪ ના નિયમો ૧૯૬૮ ના અધિનિયમ હેઠળ ઘડવામાં આવ્યા હતા, તેથી આ નિયમો પ્રાધાન્ય પામશે અને સામાન્ય નિયમો નહીં. આ સંદર્ભમાં, વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલે રજૂ કર્યું કે ૧૯૫૮ ના નિયમોના નિયમ ૨ માં એવી કલ્પના કરવામાં આવી છે કે વિશેષ નિયમો ઘડવામાં આવ્યા

હોય અને જો તે સામાન્ય નિયમો સાથે અસંગત હોય, તો તે વિશેષ નિયમો જ પ્રાધાન્ય પામશે. વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલની દલીલ ખૂબ આકર્ષક છે, પરંતુ મુદ્દાની વધુ ઊંડી તપાસ પછી, અમને જણાય છે કે વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલની દલીલ ટકાઉ નથી, કારણ કે તેમણે તે જાહેરનામાને અવગણ્યું છે, જેના દ્વારા ૧૯૫૮ ના નિયમોમાં નિયમ ૫ ની નોંધ (૩) નો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો. અહીં ઉલ્લેખ કરવો સંબંધિત રહેશે કે ૧૯૫૮ ના નિયમો પણ ૧૯૬૮ ના અધિનિયમની કલમ ૩ ના બળે જાળવી રાખવામાં આવ્યા હતા, જેમાં સ્પષ્ટપણે જણાવવામાં આવ્યું છે કે બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૦૯ ના પરંતુક હેઠળ ઘડાયેલા તમામ નિયમો તે અધિનિયમ હેઠળ ઘડાયેલા માનવામાં આવશે અને ૧૯૫૮ ના નિયમોના નિયમ ૫ સાથે જોડાયેલી નોંધ (૩) પણ ૧૯૬૮ ના અધિનિયમની કલમ ૨ હેઠળ સત્તાના કથિત ઉપયોગમાં ઘડવામાં આવી હતી. તે જાહેરનામું, જેના દ્વારા ૧૯૫૮ ના નિયમોના નિયમ ૫ ની આ નોંધ (૩) અમલમાં લાવવામાં આવી હતી, નીચે મુજબ છે :

"એસ.આર.ઓ. નં.૧૯૪/૯૩.– કેરળ જાહેર સેવાઓ અધિનિયમ, ૧૯૬૮ (૧૯૬૮ નું ૧૯) ની કલમ ૨ ની ઉપકલમ (૧) દ્વારા પ્રદાન કરાયેલા અધિકારોનો ઉપયોગ કરીને, અને તેની કલમ સાથે વાંચીને, કેરળ સરકાર દ્વારા કેરળ રાજ્ય અને અધિનસ્ત સેવાઓ નિયમો, ૧૯૫૮ માં વધુ સુધારો કરવા માટે નીચેના નિયમો બનાવવામાં આવે છે, નામે:–

૧.	સંક્ષિપ્ત શીર્ષક અને પ્રારંભ.– (એ) આ નિયમોને કેરળ રાજ્ય અને અધિનસ્ત સેવાઓ (સુધારા) નિયમો, ૧૯૯૨ તરીકે ઓળખવામાં આવી શકશે.

૨.	નિયમોમાં સુધારો.– કેરળ રાજ્ય અને અધિનસ્ત સેવાઓના નિયમો, ૧૯૫૮ ના ભાગ ૨ માં, નિયમ ૫ માં નોંધ "(૨)" પછી, નીચેની નોંધ ઉમેરવામાં આવશે, અર્થાત્:–

(૩) જ્યારે કોઈ પદ માટે ભરતી/ નિમણૂકની વિવિધ પદ્ધતિઓ માટે કોઈ અનુપાત અથવા ટકાવારી નક્કી કરવામાં આવે, ત્યારે દરેક પદ્ધતિમાંથી ઉમેદવારો દ્વારા ભરવાની ખાલી જગ્યાઓની સંખ્યા તે પદના કેડર બળ પર, જેમાં ભરતી/ બદલી કરવામાં આવે છે, નક્કી કરાયેલ અનુપાત અથવા ટકાવારી લાગુ કરીને નક્કી કરવામાં આવશે અને તે સમયે અસ્તિત્વમાં રહેલી ખાલી જગ્યાઓના આધારે નહીં."

૧૯૫૮ના નિયમો હેઠળ કરવામાં આવેલ આ સુધારાથી સ્પષ્ટ રીતે પ્રગટ થાય છે કે આ નોંધ (૩) બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૦૯ના પ્રાવધાન હેઠળની સત્તાના પ્રયોગમાં ઘડવામાં આવી નહોતી. હકીકતમાં, દલીલો દરમિયાન વિદ્ધાન વરિષ્ઠ વકીલે અમને એવો અભિપ્રાય આપ્યો હતો કે આ નોંધ (૩) બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૦૯ના પ્રાવધાન હેઠળની સત્તાના પ્રયોગમાં ઘડવામાં આવી છે, પરંતુ ૧૯૬૮ના અધિનિયમ હેઠળ જારી કરવામાં આવેલ અધિસૂચનાનો અવલોકન કર્યા પછી હવે તે અભિપ્રાય દૂર

થઈ ગયો છે. જો સ્થિતિ એવી ન હોત, તો કદાચ અપીલકર્તાઓ તરફથી વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલની દલીલ ટકી શકત, પરંતુ અધિસૂચનાનો અભ્યાસ કર્યા પછી સંપૂર્ણપણે સ્પષ્ટ થાય છે કે ૧૯૫૮ના નિયમોમાં ૧૯૯૨માં સમાવેશ કરવામાં આવેલી નોંધ (૩), ૧૯૭૪ના નિયમો પછીની છે અને આ અધિસૂચના ૧૯૯૨ની છે, અર્થાત્ સમયની દૃષ્ટિએ અનુવર્તી છે, અને તે ૧૯૬૮ના અધિનિયમ હેઠળ જારી કરવામાં આવી હોવાથી ૧૯૫૮ના નિયમો, જે પહેલેથી જ ૧૯૬૮ના અધિનિયમ હેઠળ બનાવવામાં આવેલ ગણવામાં આવ્યા છે, તથા નોંધ (૩) ઉમેરવાથી કરવામાં આવેલ સુધારો પણ ૧૯૬૮ના અધિનિયમ હેઠળનો જ છે. તેથી, વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલની દલીલ હવે ટકી શકતી નથી. ૧૯૫૮ના નિયમો સામાન્ય સ્વરૂપના છે, જે સ્પષ્ટપણે નિર્ધારિત કરે છે કે વિશેષ નિયમોમાંનું પ્રમાણ જાળવવા માટે કેડરની કુલ શક્તિને ધ્યાનમાં લેવાની રહેશે; તેનો અર્થ એ થાય છે કે આ નિયમો, જે આ ક્ષેત્રમાં અમલમાં આવ્યા છે, ૧૯૭૪ના નિયમો સાથે અસંગત નથી. ૧૯૭૪ના નિયમોમાં માત્ર એટલું જ નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યું હતું કે દરેક ચોથી સ્થાયી ખાલી જગ્યા સીધી ભરતી દ્વારા ભરવાની કે ભરવા માટે અનામત રાખવાની રહેશે, અને હવે આ નોંધ (૩) ને ૧૯૭૪ના નિયમો સાથે સુસંગત રીતે વાંચતાં એવું નિષ્પન્ન થાય છે કે ચોથી સ્થાયી ખાલી જગ્યા નક્કી કરતી વેળાએ ભરતી જે પદો માટે કરવામાં આવે છે તે પદોની કેડર શક્તિનું

પ્રમાણ કે ટકાવારી જાળવવાની હોય છે, તે સમયે અસ્તિત્વમાં રહેલી ખાલી જગ્યાઓનું નહીં. જો અમે સમગ્ર બાબતને આ દૃષ્ટિકોણથી સમજીએ અને સેવા નિયમોને સુસંગત રીતે વાંચીએ, તો ઈચ્છિત પરિણામ પ્રાપ્ત થઈ શકે. જો અપીલકર્તાઓ તરફથી વિદ્ધાન વરિષ્ઠ વકીલ જે અર્થઘટન આપવાનો પ્રયાસ કરે છે તે સ્વીકારવામાં આવે, તો કેડરની શક્તિમાં નિર્ધારિત પ્રમાણ બગડવાની શક્યતા છે. જો દર વખતે ખાલી જગ્યા ભરવાની હોય અને તેમાં ચોથી જગ્યા સીધી ભરતીવાળાને જ આપવાની હોય, તો ૨૫% અને ૭૫%નું જાળવવામાં આવતું પ્રમાણ બગડવાની સંભાવના છે. ખાલી જગ્યાઓનો એક અંદાજિત ચાર્ટ અમને આપવામાં આવ્યો છે, જેથી એવું જણાય છે કે પ્રાવધાન મુજબ દરેક ચોથી ખાલી જગ્યા સીધી ભરતી દ્વારા ભરવાની હોય, તો ૧.૧.૨૦૦૮ના રોજની કુલ કેડર શક્તિ, એટલે કે ૩૧૦,ના આધારે અને તેમાં ૭૫% બઢતી પામનારાઓને તથા ૨૫% સીધી ભરતીવાળાઓને જવાનું હોય, તો એવું જણાય છે કે આ કેડર શક્તિમાં પહેલેથી જ ૧૦૫ બઢતી પામેલ અધિકારીઓ અસ્તિત્વમાં છે. તારીખ મુજબ બઢતીપ્રાપ્ત આબકારી નિરીક્ષકોની ટકાવારી ૩૪ % રહેશે અને સીધી ભરતી માટે અનામત રાખવાની સંખ્યા તારીખ મુજબ અપીલકર્તાઓ દ્વારા કરવામાં આવેલી ગણતરી મુજબ તારીખ ૨૦૫ થશે, તો તે તારીખે સીધી ભરતીથી નિયુક્ત થયેલા કર્મચારીઓ ૬૬ % બની જશે. જો દલીલ અપીલકર્તાઓ તરફથી

હાજર વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલની દલીલ સ્વીકારવામાં આવવી જોઈએ, પછી સ્વાભાવિક રીતે, જ્યારે જ્યારે ખાલી જગ્યા ઊભી થાય, અને ચોથી ખાલી જગ્યા સીધી ભરતીથી ભરવાની હોય, ત્યારે તે પ્રમાણ ભંગ થવાની શક્યતા રહે છે. નિયમોનો એવો અભિપ્રાય નથી. જ્યારે નિયમો કહે છે કે દરેક ૪થી ખાલી જગ્યા સીધી ભરતી, તેનો અર્થ એ થાય છે કે અનુપાત સીધી ભરતી દ્વારા ૨૫% અને બઢતી દ્વારા ૭૫% છે. અમે તેની મનોવૃત્તિને અવગણી શકતા નથી કે ૧ : ૪ નું પ્રમાણ જાળવવાનું રહે તેવા નિયમો છે, અર્થાત્ ૪ થી ખાલી જગ્યા સીધી ભરતી દ્વારા ભરવાની રહે, તો જ તે પ્રમાણ ત્યારે જ જાળવી શકાય જ્યારે સેવાની સમગ્ર કેડર શક્તિ અંગે તે અનુપાત લાગુ કરવામાં આવે; નહીંતર આ પ્રમાણ ભંગ થવાની સંભાવના રહે અને તે નિયમોના પ્રણેતાઓનો આશય નહોતો. તેથી, અપીલકર્તાઓ તરફથી હાજર વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી પટવાલિયાની દલીલ સ્વીકારી શકાય તેમ નથી.

૭. આ અદાલતે એસ.પ્રકાશ અને અન્ય (ઉપરોક્ત) માં, તેનો ઉલ્લેખ કરતા આ સેવા સાથે સંબંધિત વિષય પરના વિવિધ અધિનિયમો અંગે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે :

"૧૪. ઉપરોક્ત ચર્ચામાંથી સ્પષ્ટ થાય છે કે જો નિયમ-નિર્માણ સત્તાવાળાનું આશય કેરળ રાજ્યની બધી સેવાઓ માટે, જેઓ માટે વિશેષ

નિયમો બનાવવામાં આવ્યા છે, સર્વત્ર લાગુ પડે એવો નિયમ સ્થાપિત કરવાનો હતો, તો તે હેતુ માટે બનાવવામાં આવેલા સામાન્ય નિયમોને પ્રાધાન્ય મળશે અને વિશેષ નિયમો પાછળ હટી જશે. આ બાબત નિયમોમાં ઉપયોગમાં લેવાયેલી ભાષામાંથી શોધવી પડે, જે સ્પષ્ટ રીતે અથવા અનુસંધાનથી જણાઈ શકે. જો ભાષા સ્પષ્ટ અને નિર્વિવાદ હોય, તો અનુગામી સામાન્ય નિયમ વિરોધાભાસ હોવા છતાં પ્રબળ રહેશે. જો નિયમ–નિર્માણ સત્તાવાળાનો આશય બધા વિશેષ નિયમોને દૂર કરીને સીધી ભરતી અને બદલી દ્વારા થતી ભરતીના અનુપાત અથવા ટકાવારીની ગણતરી માટે એકરૂપ માળખું સ્થાપિત કરવાનો હોય, તો આવી સ્થિતિમાં વિશેષ નિયમો પાછળ હટી જશે. ઉપરોક્ત સ્થિર સિદ્ધાંતોના આધારે, આવો આપણે નિયમ ૫ તેમજ નોંધ (૩) અને વિશેષ નિયમો હેઠળ નિર્ધારિત ભરતીની પદ્ધતિનું અર્થઘટન કરીએ. ઉપર ઉદ્ધૃત નિયમ ૫ એવી કોઈપણ સેવા, વર્ગ અથવા શ્રેણીમાં, જ્યાં ભરતીની પદ્ધતિ માત્ર પ્રત્યક્ષ ભરતી દ્વારા જ નથી અથવા માત્ર બદલી દ્વારા જ નથી, પરંતુ પ્રત્યક્ષ ભરતી તથા બદલી બન્ને દ્વારા છે, ત્યાં ભરતીની પદ્ધતિ પ્રદાન કરે છે. તે ખાસ કરીને "સ્પેશિયલ નિયમો". કલમ (એ) એ જોગવાઈ કરે છે કે અનુપાત અથવા ક્રમ ફક્ત કાયમી કેડરમાં રહેલી તત્ત્વસ્થ ખાલી જગ્યાઓ માટે જ લાગુ પડશે; ખંડ બ) એ જોગવાઈ કરે છે કે સીધી ભરતી માત્ર કાયમી કેડરની તત્ત્વસ્થ ખાલી જગ્યા સામે જ

કરવામાં આવશે; અને બાકીની બધી ખાલી જગ્યાઓ પર ભરતી બદલી દ્વારા કરવામાં આવશે. નોંધો (૧) અને (૨) એ જોગવાઈ કરે છે કે ટૂંકી અવધિની જગ્યાઓ સિવાયની બધી કાયમી ખાલી જગ્યાઓ અને અસ્થાયી ખાલી જગ્યાઓને તત્વસ્થ ખાલી જગ્યાઓ તરીકે ગણવામાં આવશે. નોંધ (૩) માં વિશેષરૂપે જોગવાઈ કરવામાં આવે છે કે જ્યારે પણ કોઈ પદ માટે ભરતીની વિવિધ પદ્ધતિઓ માટે (વિશેષ નિયમોમાં) કોઈ અનુપાત અથવા ટકાવારી નિશ્ચિત કરવામાં આવી હોય, ત્યારે દરેક પદ્ધતિમાંથી ઉમેદવારો દ્વારા ભરવાની ખાલી જગ્યાઓની સંખ્યા તે નિશ્ચિત અનુપાત અથવા ટકાવારી લાગુ કરીને નક્કી કરવી રહેશે જે પદ માટે ભરતી કરવામાં આવે છે તેની કેડર શક્તિ અને "તે સમયે અસ્તિત્વમાં રહેલી ખાલી જગ્યાઓ માટે નહીં". તેથી, સમગ્ર નિયમ ૫ વિશેષ નિયમો વિષે છે, જે કોઈપણ સેવા, વર્ગ અથવા શ્રેણીમાં સીધી ભરતી દ્વારા અને બદલી દ્વારા ખાલી જગ્યાઓ ભરવાની જોગવાઈ કરે છે. નોંધ (૩) ની ભાષા સ્ફટિક જેવી સ્પષ્ટ છે અને હકારાત્મક તથા નકારાત્મક શબ્દપ્રયોગ દ્વારા કોઈપણ અસ્પષ્ટતા દૂર કરવા માટે છે. તે તમામ વિશેષ નિયમો પર લાગુ પડે છે જ્યારે નિયમોમાં કોઈ અનુપાત અથવા ટકાવારી નિર્ધારિત કરવામાં આવી હોય. તે વધુમાં દૃઢતાપૂર્વક જણાવે છે કે તેની ગણતરી કેડર શક્તિના આધારે કરવી પડશે જે પદ માટે ભરતી કરવામાં આવવાની છે તે પદના આધારે અને તે સમયે અસ્તિત્વમાં

રહેલી ખાલી જગ્યાઓના આધારે નહીં."

૮. અપીલકર્તા તરફના વિદ્ધાન વકીલે એસ. પ્રકાશ અને અન્ય (પૂર્વોક્ત) ના નિર્ણયને ભિન્ન ઠેરવવાનો પ્રયાસ કર્યો અને રજૂ કર્યું કે હકીકતમાં આ કેસ આવકવેરા અને વેચાણવેરા વિભાગમાં સેલ્સ ટેક્સ ઓફિંસર પદ પરની ભરતી સબંધિત હતો અને તેમાં એવી જોગવાઈ હતી કે અનુક્રમિક કાયમી ખાલી જગ્યાઓમાંથી ૨૦% નો અનુપાત સીધી ભરતી અને બાકીની જગ્યાઓ સહાયક વેચાણ કર અધિકારીઓના બદલી દ્ધારા ભરવામાં આવશે અથવા તે માટે અનામત રાખવામાં આવશે. તેના અંગેનો પ્રયત્ન અપીલકર્તાઓ તરફથી વિદ્ધાન વરિષ્ઠ વકીલે આ કેસને ભિન્ન ઠેરવવાનો કરેલો પ્રયત્ન નિષ્ફળ છે. ટકા બદલાઈ શકે છે. અહીં તે ૨૫% છે, ત્યાં તે અનુસારી ખાલી જગ્યાઓના ૨૦% હોઈ શકે. પરંતુ આ અદાલતે એસ. પ્રકાશ અને અન્ય (સુપ્રા) માં જે સિદ્ધાંત નિર્ધારિત કર્યો છે, તે સ્પષ્ટપણે આ કેસને પણ શાસિત કરે છે, જેમ કે અમે પહેલેથી જ વિગતવાર વિચારણા કરી છે કે "જનરલિયાબસ સ્પેશિયાલિયા ડેરોગન્ટ" નો સિદ્ધાંત વર્તમાન કેસમાં લાગુ પડશે નહીં, પરંતુ જે લાગુ પડે તે સિદ્ધાંત "જેનરેલિયા સ્પેશિયાલિબસ નોન ડેરોગન્ટ" છે, જેનો અર્થ એ થાય છે કે સામાન્ય બાબતો વિશેષ બાબતોથી હરણ કરતી નથી. આ કેસમાં, સમયના અનુગામી તબક્કે આવેલો સામાન્ય નિયમ અને નિયમો જ

પ્રભુત્વ ધરાવશે અને વિશેષ નિયમો નહીં. હકીકતમાં, બન્નેનો સુસંગત રીતે અર્થઘટન કરી શકાય, કારણ કે બન્ને નિયમોને સાથે વાંચતાં તેમનો આશય સમગ્ર કેડરમાં ૭૫% : ૨૫% નો અનુપાત જાળવવાનો છે, અને તે મુજબ ૧૯૫૮ના અધિનિયમ હેઠળની સત્તાનો કથિત ઉપયોગ કરીને ૧૯૫૮ના નિયમોમાં લાવવામાં આવેલા અનુવર્તી સુધારામાં તે પ્રતિબિંબિત પણ થયો હતો. તેથી, આ સામાન્ય નિયમ, જે ૧૯૭૪ના નિયમો સાથે અસંગત નથી, તે પ્રભુત્વ ધરાવશે અને ૭૫% બઢતી તથા ૨૫% સીધી ભરતીનો અનુપાત કેડરની સંખ્યાબળના આધારે જાળવવાનો રહેશે.

૯. શ્રી.જયદીપ ગુપ્તા, વરિષ્ઠ વકીલ તરીકે હાજર રહી સી.એ. નં.૧૨૨ ઓફ ૨૦૦૨માં અપીલકર્તાઓ તરફેથી [પ્રસાદ કુરીયન અને અન્ય. વિ. કે.જે. ઓગસ્ટિન અને અન્ય.] એ રજૂ કર્યું કે આ કેસ કેરળ પબ્લિક હેલ્થ એન્જિનિયરિંગ સર્વિસને સંબંધિત છે અને ત્યાં ભરતીની પદ્ધતિ બદલી દ્વારા છે અને ત્યાં પણ પ્રમાણ જાળવવામાં આવ્યું છે, અને તેમણે આ મુદ્દો દર્શાવવાનો પ્રયત્ન કર્યો કે આ કેસ ભિન્ન સેવાને સંબંધિત છે, પરંતુ નિયમોનું અવલોકન કર્યા બાદ અમને જણાય છે કે જે સિદ્ધાંત એક્સાઇઝ ઇન્સ્પેક્ટરોના કેસમાં લાગુ પડે છે તે જ આ સેવામાં પણ સંપૂર્ણપણે લાગુ પડે છે. પરિણામે, અમને શ્રી ગુપ્તાની આ રજૂઆતમાં કોઈ જ સાર દેખાતો

નથી.

૧૦. અમને આ અપીલોની આ સમૂહમાં કોઈ પણ સાર દેખાતો ન હોવાથી, અમને શ્રી મુકુલ રોહતગી, વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ, જેઓ સી.એ. નં. ૧૭૭૬/૨૦૦૭ માં અપીલકર્તાઓ તરફેથી હાજર થયા હતા, દ્વારા કરવામાં આવેલી અન્ય રજૂઆતો પર વિચાર કરવાની આવશ્યકતા નથી. શ્રી રોહતગીએ રજૂ કર્યું કે કેરળ પબ્લિક સર્વિસ દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવેલી યાદી જોકે આયોગની યાદીનો અમલ સમાપ્ત થઈ ગયો છે, તેમ છતાં અપીલકર્તાઓ સમયસર આ અદાલત સમક્ષ આવ્યા છે; તેથી, તે યાદી યથાવત્ રાખવી જોઈએ. અમને ખેદ છે કે અમારી દ્વારા લેવાયેલ અભિપ્રાયને ધ્યાનમાં લેતાં આ પ્રશ્ન હવે અસ્તિત્વમાં રહ્યો નથી અને વધુમાં, તે યાદીનો અમલ પહેલેથી જ સમાપ્ત થઈ ગયો છે. તેથી, હવે આ પાસાની વધુ વિચારણા કરવાની અમને આવશ્યકતા નથી.

૧૧. ઉપરોક્ત અમારી ચર્ચાના પરિણામે, અમને આ અપીલોમાં કોઈ જ ગુણદોષ જણાતો નથી અને તે જ ખર્ચ બાબતે કોઈ આદેશ કર્યા વિના નામંજૂર કરવામાં આવે છે.

The translation of this judgment has been provided by M/s. Hyperlink E–Solution Private Limited.

==

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઇ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: *The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.*